

Jerzy WIŚNIEWSKI
Dariusz J. GWIAZDOWICZ

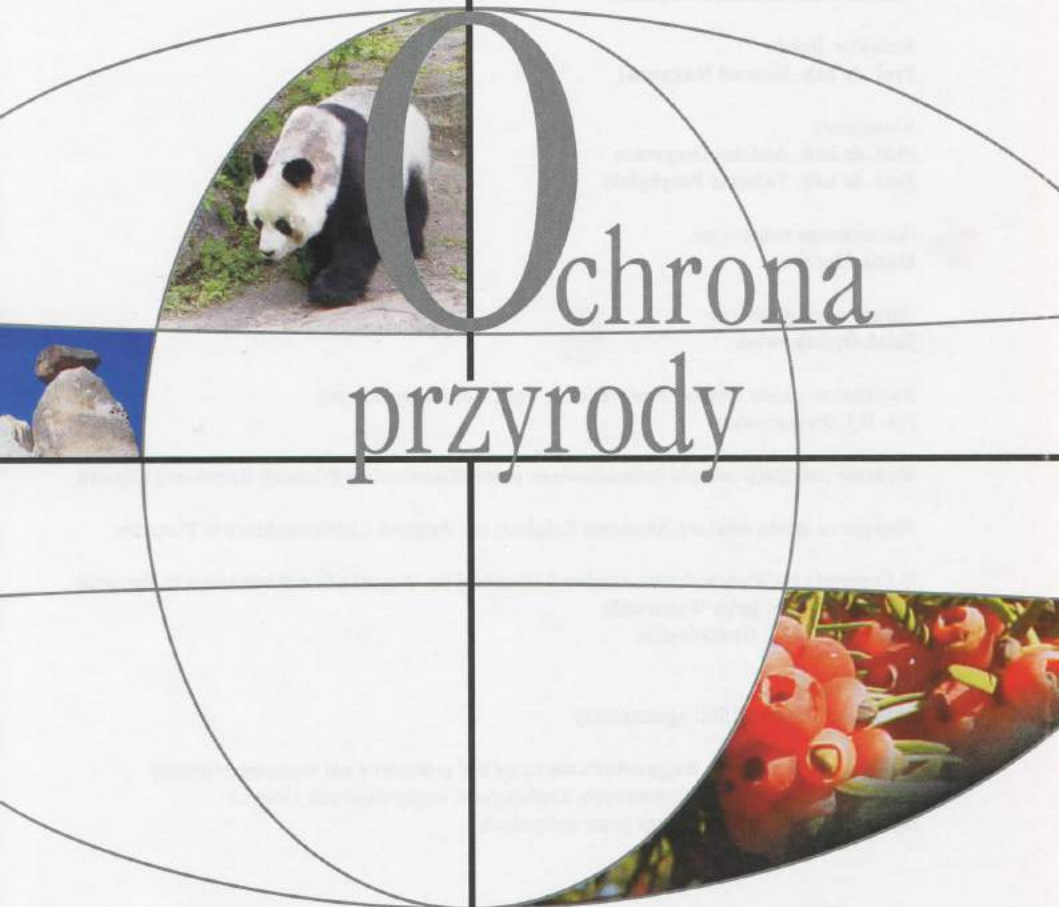

Ochrona przyrody

WYDAWNICTWO
AKADEMII ROLNICZEJ
im. AUGUSTA CIESZKOWSKIEGO
W POZNANIU

POZNAŃ 2004

Jerzy WIŚNIEWSKI
Dariusz J. GWIAZDOWICZ

Ochrona przyrody

WYDAWNICTWO
AKADEMII ROLNICZEJ
im. AUGUSTA CIESZKOWSKIEGO
W POZNANIU

POZNAŃ 2004

Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu

Redaguje Komitet

Przewodniczący Komitetu Redakcyjnego
Prof. dr hab. Waldemar Uchman

Redaktor Działu
Prof. dr hab. Konrad Magnuski

Recenzenci
Prof. dr hab. Andrzej Grzywacz
Prof. dr hab. Tadeusz Przybylski

Opracowanie redakcyjne
Maria Moczko

Opracowanie graficzne
Jacek Grzeškowiak

Na okładce: panda wielka, osnówki cisa, Park Narodowy Göreme
Fot. D.J. Gwiazdowicz

Wydanie publikacji zostało dofinansowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu

Wydano za zgodą Rektora Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu

© Copyright by Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu
Prof. zw. dr hab. Jerzy Wiśniewski
Dr inż. Dariusz J. Gwiazdowicz

Poznań 2004
Wydanie I. Nakład 1500 egzemplarzy.

Utwór w całości ani we fragmentach nie może być powielany ani rozpowszechniany za pomocą urządzeń elektronicznych, kopiujących, nagrywających i innych bez pisemnej zgody posiadacza praw autorskich

ISBN 83-7160-365-7

Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu
ul. Witosa 45, 61-693 Poznań, tel./faks (061) 848-78-08
e-mail: wydar@au.poznan.pl, www.au.poznan.pl/wydawnictwo

Łamanie komputerowe i diapozytywy
perfekt, ul. Grodziska 11, 60-363 Poznań, tel. (061) 867-12-67
e-mail: dtp@perfekt.pl, http://dtp.perfekt.pl

Druk
Zakład Poligraficzny Moś & Łuczak, Poznań, ul. Piwna 1

Spis rozdziałów

PRZEDMOWA	11
1. TWORY PRZYRODY I OBSZARY CHRONIONE	15
1.1. Twory przyrody i obszary o zróżnicowanym statusie ochronnym na świecie	15
1.1.1. Wprowadzenie	15
1.1.2. Zróżnicowanie powierzchni chronionych w różnych krajach	20
1.1.3. Rezerваты biosfery	27
1.1.4. Obiekty Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego	28
1.1.5. Tereny podmokłe o międzynarodowym znaczeniu	28
1.1.6. Geoparki	33
1.1.7. Obszary tworzone na podstawie programów CORINE i NATURA 2000	33
1.1.8. Przegląd wybranych obszarów i obiektów chronionych	36
1.2. Twory przyrody i obszary o zróżnicowanym statusie ochronnym w Polsce	56
1.2.1. Pomnik przyrody	56
1.2.2. Stanowisko dokumentacyjne, użytek ekologiczny i zespół przyrodniczo-krajobrazowy	65
1.2.3. Rezerwat przyrody	67
1.2.4. Park narodowy	77
1.2.5. Siedlisko przyrodnicze oraz siedlisko gatunków chronionych roślin i zwierząt	145
1.2.6. Ochrona miejsc rozrodu i regularnego przebywania niektórych rodzimych gatunków zwierząt chronionych	145
1.2.7. Park krajobrazowy i obszar chronionego krajobrazu	148
1.2.8. Leśny Kompleks Promocyjny (LKP)	159
1.2.9. „Zielone Płuca Polski” i „Zielone Serce Polski”	163
1.2.10. Lasy ochronne	165
1.2.11. Lasy doświadczalne oraz leśne parki	167
1.2.12. Ogrody i parki	168
1.2.13. Zadrzewienia	172
1.2.14. Krajowy System Obszarów Chronionych	176
1.2.15. Ostoje przyrody	178
1.2.16. Obszary chronione o międzynarodowym znaczeniu	179
2. KRAJOBRAZ	184
2.1. Informacje ogólne	184
2.2. Typy krajobrazów	187

2.3.	Elementy i czynniki kształtujące krajobraz	194
2.3.1.	Elementy krajobrazu	194
2.3.2.	Czynniki kształtujące krajobraz.	196
2.4.	Krajobraz Polski	202
2.5.	Specyficzne typy krajobrazu	211
2.6.	Ochrona krajobrazu	215
3.	OCHRONA SZATY ROŚLINNEJ	217
3.1.	Historia ochrony szaty roślinnej.	217
3.2.	Ochrona grzybów i porostów	219
3.3.	Ochrona flory i roślinności	224
3.4.	Ochrona prawna w Polsce	227
3.4.1.	Ochrona gatunkowa grzybów	227
3.4.2.	Ochrona gatunkowa roślin	236
3.4.3.	Ochrona siedlisk przyrodniczych	262
3.5.	Czerwone księgi i czerwone listy	265
3.6.	Ochrona <i>in situ</i> szaty roślinnej.	267
4.	OCHRONA ZWIERZĄT	272
4.1.	Historia ochrony zwierząt	272
4.2.	Ochrona prawna w Polsce	288
4.2.1.	Ochrona gatunkowa zwierząt.	288
4.2.2.	Ochrona zwierząt łownych	311
4.2.3.	Ochrona ryb, raków i minogów	313
4.2.4.	Ochrona zwierząt.	315
4.3.	Czerwone księgi i czerwone listy	317
4.4.	Ochrona <i>in situ</i> zwierząt	318
5.	OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ	327
5.1.	Istota ochrony	327
5.2.	Przedmiot i zakres ochrony	328
5.2.1.	Ochrona genów.	330
5.2.2.	Ochrona gatunków	334
5.2.3.	Ochrona ekosystemów	349
6.	EDUKACJA EKOLOGICZNA I POPULARYZACJA OCHRONY PRZYRODY.	353
6.1.	Edukacja ekologiczna	353
6.1.1.	Pojęcie edukacji ekologicznej	353
6.1.2.	Rozwój edukacji ekologicznej.	354
6.1.3.	Edukacja formalna	355
6.1.4.	Edukacja nieformalna	358
6.2.	Popularyzacja ochrony przyrody	364

7.	INSTYTUCJE, ORGANIZACJE, STOWARZYSZENIA I RUCHY ORAZ PROGRAMY I FUNDACJE OCHRONY PRZYRODY	372
7.1.	Struktury międzynarodowe	372
7.2.	Struktury krajowe	376
7.2.1.	Organy stanowiące	376
7.2.2.	Organy wykonawcze	376
7.2.3.	Organy opiniodawczo-doradcze	378
7.2.4.	Jednostki naukowe i naukowo-dydaktyczne	379
7.2.5.	Wybrane pozarządowe organizacje społeczne	381
7.2.6.	Fundusze ochrony przyrody	387
8.	AKTY NORMATYWNE I POROZUMIENIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY	389
8.1.	Międzynarodowe konwencje, dyrektywy, deklaracje, strategie, karty i porozumienia	389
8.2.	Krajowe ustawy, zarządzenia, strategie, polityki	398
9.	POSŁOWIE	408
	Literatura	413
	Nature protection — summary	421
	Indeks nazwisk osób szczególnie zasłużonych dla ochrony przyrody oraz polskich i łacińskich nazw gatunkowych	423
	Aneks	447